
Vase de tip *mortaria* din castrul roman de la Orheiu Bistriței

Radu ZĂGREANU

Complexul Muzeal Bistrița-Năsăud
raduzagreanu@gmail.com

Angelica MOLDOVAN

Complexul Muzeal Bistrița-Năsăud
angelique.moldovan@yahoo.com

Rezumat

În urma cercetărilor arheologice din anii 1957–1960 și anul 2019 efectuate în castrul roman de la Orheiu Bistriței, comuna Cetate, județul Bistrița-Năsăud, în depozitele Complexului Muzeal Bistrița-Năsăud a intrat o cantitate însemnată de material arheologic, predominând materialul ceramic. Acesta a fost inventariat și prelucrat recent, urmând a fi publicat ulterior. Dintre formele ceramice identificate în cercetări, se remarcă un număr de 23 de fragmente de vase de tip *mortaria* care au fost analizate în acest studiu. Deși fragmentare, la unele dintre piese s-a putut stabili o tipologie a acestora: a) *mortaria* de mici dimensiuni; b) *mortaria* cu buză arcuită, puternic profilată. O serie de fragmente prezintă și câteva caracteristici speciale, același context arheologic databil de descoperire, dimensiuni identice, același tip de pastă sau culoare identică, lucru ce ar putea atesta existența unor ateliere locale de producție ale acestora.

Cuivinte cheie

Ceramică, *mortaria*, castru, Orheiu Bistriței, epoca romană.

***Mortaria* from the roman auxiliary fort of Orheiu Bistriței**

Abstract

Following the archaeological research carried out in the years 1957–1960 and 2019 in the Roman fort of Orheiu Bistriței, Cetate commune, Bistrița-Năsăud county, a significant amount of archaeological material were brought in the deposits of the Bistrița-Năsăud Museum Complex, predominantly pottery. All of whom was recently inventoried and processed, to be published in the future. Among the ceramic forms identified in the research, a number of 23 fragments of *mortaria*

vessels, stand out and are analyzed in this study. Although fragmented, a typology could be established for some of the pieces: a) small *mortaria*; b) *mortaria* with arched lip, strongly profiled. A series of fragments also present some special characteristics, the same archaeological context of discovery, identical dimensions, the same type of paste or identical color, something that could attest to the existence of local workshops for their production.

Keywords

Pottery, *mortaria*, Roman fort, Orheiu Bistriței, Roman era.

Castrul roman de la Orheiu Bistriței, jud. Bistrița-Năsăud deși cunoscut încă de la sfârșitul secolului al XIX-lea, intră cu adevărat în atenția cercetării științifice abia după cercetările efectuate în incinta și în zona presupusului *vicus* al acestuia. Acestea au fost efectuate de către un grup de specialiști conduși de către profesorul M. Macrea în campania din anul 1957¹, ulterior cel care continuă cercetările până în anul 1960, fiind reputatul arheolog D. Protase².

Pe laturile castrului și în interiorul său, în anii 1957–1960, s-au săpat 9 secțiuni (I–IX) și două parcele mari, una la *praetorium* și cealaltă la *principia*³ (Pl. I, fig. 1). În urma acestor cercetări a fost identificat un bogat material arheologic care în mare parte se află în depozitele Complexului Muzeal Bistrița-Năsăud⁴.

Despre cercetările respective au fost publicate câteva studii⁵, culminând cu cartea din anul 2008: *Castrul roman de la Orheiu Bistriței/ Das römische Kastell von Orheiu Bistrițe*, autor D. Protase.

În volumul respectiv sunt publicate sumar o serie de informații legate de materialul ceramic descoperit în cadrul săpăturilor respective, acest fiind tipologizat pe baza unor criterii legate de funcționalitatea și forma vaselor sau atribuirii etnice⁶. Singura categorie ceramică care s-a bucurat de un interes mai amănunțit, fiind ceramica de factură dacică, identificată în săpăturile din castru⁷. Despre categoria de vase de tip *mortaria* avem

1 Macrea *et al.* 1967, pp. 113–121.

2 Protase 2008.

3 Protase 2008, pp. 12–24.

4 Începând cu anul 2019 autorii au început un demers de identificare și prelucrare a materialelor ce provin din aceste săpături, marea majoritate a acestora fiind regăsite, în special cele inventariate, însă în depozitul Complexului Muzeal Bistrița-Năsăud a fost identificat încă un lot consistent de material ceramic ce nu a fost inventariat la momentul respectiv, acesta fiind prelucrat și inventariat recent.

5 Protase 1960, pp. 188–197; Macrea *et al.* 1967, pp. 113–121; Protase 2007, pp. 93–111.

6 Protase 2008, pp. 32–37.

7 Protase 1960, pp. 188–197.